

Wprowadzenie

W niniejszym opracowaniu zaprezentowano charakterystykę systemu gatunkowego hiszpańskojęzycznej prasy periodycznej, która umożliwia uchwycenie jego specyfiki. Autor odniósł się do cech prasy wykrytych w systemie gatunkowym Hiszpanii i hiszpańskojęzycznych krajów Ameryki Łacińskiej jako do elementów tożsamości, mających swoje analogiczne odpowiedniki w periodyce innych krajów, jak i do przejawów, które te kraje zasadniczo różnicują.

Zbadanie specyfiki różnorodnych szkół narodowych dziennikarstwa wydaje się szczególnie aktualne w warunkach współczesnego globalizującego się świata, w kontekście szerokiego rozpowszechnienia zunifikowanych form twórczości dziennikarskiej. Zróznicowanie w systemach gatunkowych dziennikarstwa w różnych regionach świata, włączając Hiszpanię i hiszpańskojęzyczne kraje Ameryki Łacińskiej, wymaga analizy, która umożliwi wykazanie specyfiki narodowych szkół dziennikarskich w tych krajach. Jednak do chwili obecnej to zadanie badawcze nie doczekało się zadowalającego rozwiązania. Co więcej, na tle szerokiego rozpowszechnienia angloamerykańskich standardów dziennikarskich, przedstawianych jako jedynie słuszne recepty działalności zawodowej pracowników prasy drukowanej i elektronicznej, obserwowane są próby pełnego ignorowania specyficznych narodowych cech dziennikarstwa różnych krajów i regionów świata. Jednak te osobliwości istnieją, o czym świadczy w szczególności specyfika form gatunkowych, które są wykorzystywane przez dziennikarzy reprezentujących iberoamerykańską szkołę dziennikarstwa.

Wykazanie osobliwości systemu gatunkowego tej czy innej narodowej szkoły dziennikarskiej może następować albo po linii poznania historycznych źródeł specyfiki powstałych form gatunkowych i ich klasyfikacji, albo poprzez skonfrontowanie z systemami gatunków, jakie uformowały się w kontekście innych szkół dziennikarskich. W celu nakreślenia przyczyn sprawczych specyfiki gatunków prasowych kultury iberoamerykańskiej w niniejszej pracy wykorzystano podejście historyczne: rozważono wpływ czynników historyczno-kulturowych na genezę i rozwój

form gatunkowych prasy periodycznej w Hiszpanii i krajach Ameryki Łacińskiej.

Podstawę metodologiczną badania wyznacza również podejście komparatystyczne, które pozwala na stwierdzenie podobieństw i różnic w ogólnym zestawie form gatunkowych, jakimi operuje dziennikarstwo w różnych krajach świata, zjednoczonych zarówno przez losy historyczne, jak i w ojczystym dziedzictwie kulturowym. Do krajów tych zalicza się Hiszpania i hiszpańskojęzyczne kraje Ameryki Środkowej i Południowej – w przeszłości będące koloniami hiszpańskimi, które odczuły istotny wpływ kulturowy ze strony byłej metropolii. Specyfika gatunkowa periodyków hiszpańskojęzycznych, scharakteryzowana w opracowaniach teoretyków dziennikarstwa, zostaje porównana z teoretycznymi ujęciami gatunków dziennikarstwa prasowego i z ich klasyfikacjami, obecnymi w pracach uczonych rosyjskich.

Monografia zawiera rozdziały napisane na podstawie analizy porównawczej poglądów teoretyków i praktyków na system gatunkowy wydawnictw periodycznych i poszczególne gatunki oraz dodatek, ilustrujący praktyczne zastosowanie gatunków. Rozdział ten zawiera przykłady różnych form gatunkowych, specyficznych dla czasopiśmiennictwa hiszpańskojęzycznego, w których najbardziej wyraźnie uwidoczniły się najistotniejsze cechy gatunkowe. Publikacja przykładów zastosowania gatunków w języku hiszpańskim pozwala na poznanie oryginalnych prac dziennikarskich, zrealizowanych z zastosowaniem poszczególnych gatunków.

Poznanie specyfiki gatunkowej hiszpańskojęzycznego dziennikarstwa drukowanego i publicystyki ma szczególne znaczenie dla przygotowania dziennikarzy międzynarodowych, ponieważ sprzyja bardziej dokładnemu poznaniu iberoamerykańskiej szkoły dziennikarstwa, która powstała w krajach, gdzie w komunikowaniu masowym dominuje język hiszpański.

Monografia może być przydatna również przy kształceniu filologów hiszpańskich na kierunkach filologii romańskiej.

Autor chciałby wyrazić swoje zobowiązanie i wdzięczność dla kolegów i przyjaciół, wykładowców dziennikarstwa i dziennikarzy, których wszechstronna pomoc pozwoliła na zrealizowanie tego projektu: dla profesora Autonomicznego Uniwersytetu w Barcelonie Manuela Parésa Maicasa, dla byłego przewodniczącego Związku Dziennikarzy Kuby,

a obecnie dziekana Wydziału Komunikacji Społecznej Uniwersytetu w Hawanie Julio Garcii Luisa, dla wykładowczyń tego wydziału – Lazarii Peñones Madan i Miriam Rodríguez Betancourt, a także dla dziennikarki wenezuelskiej Sorayi Borelli Castro.